

ΘΕΣΕΙΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΛΕΣΒΙΑΚΕΣ ΦΩΝΕΣ (Τα περιοδικά των Λεσβιακών Συλλόγων)

Του Παναγιώτη ΜΙΧΑΗΛΑΡΗ*

Εγκαινιάζοντας με το κείμενο αυτό τη συ-νεργασία μου με το "ΕΜΠΡΟΣ" θα ήθελα να θίξω ένα φαινόμενο που με το πέρασμα του χρόνου, πέρα από όλα τα άλλα, έχει πλέον προσλάβει ιστορική διάσταση. Σκέπτομαι τους λεσβιακούς συλλόγους της Αθήνας με τις ποικίλες δραστηριότητές τους και όσον αφορά το σημείωμα αυτό με τα έντυπά τους, τα περιοδικά και τις εφημερίδες τους που κάθε τόσο-τακτικά ή έκτακτα- κάνουν την εμφάνισή τους και κάποια λέφτουν και στα χέρια μου.

Δεν έχω ασχοληθεί συστηματικά με τον τρόπο και τον χρόνο ίδρυσης των λεσβιακών συλλόγων, γεγονός το οποίο οδήγησε και στην εμφάνιση των εντύπων αυτών- έχω ωστόσο την βεβαιότητα ότι *εν αρχή ην η "Λεσβιακή Παροιμία"* με το ομώνυμο περιοδικό της, που το συναντούμε και στα χρόνια πριν από τη δικτατορία. Και έπειτα, μετά την πτώση της δικτατορίας, γύρω δηλαδή στα 1975, πρέπει να εντοπίσουμε τον χρόνο της μεγάλης έκρηξης. Τα περισσότερα λοιπόν "λεσβιακά χωριά" της Αθήνας ιδρύουν συλλόγους, εγκαινιάζουν ποικίλες δραστηριότητες, εκδίδουν τα έντυπά τους. Ίσως πίσω απ' όλα αυτά να υπάρχουν πολιτικές ή και κομματικές σκοπιμότητες- πολύ πιθανόν. Αυτό όμως δεν αναιρεί την κατάσταση. Ωστόσο άλλο είναι το θέμα που εδώ μας απασχολεί: η έκδοση των περιοδικών, η πολυμορφία τους και η επικοινωνία που αποκαθιστούν ανάμεσα στις διάφορες κατακερματισμένες ομάδες που συγκροτήθηκαν από τον πληθυσμό των πάλαι ποτέ ακμαίων χωριών του νησιού μας: και είναι βέβαια αυτές, οι κάτοικοι που έμειναν στα χωριά, οι μετανάστες του εσωτερικού (Αθήνα-Θεσσαλονίκη κ.λ.π.) και οι μετανάστες του εξωτερικού (Αμερική-Αυστραλία κ.λ.π.)

Στην πρόχειρη αυτή αναδρομή μου έρχονται στο μυαλό έτσι σκόρπιοι και ακατάταχτοι και οπωσδήποτε χωρίς καμιά αξιολογική κατάταξη τίτλοι όπως: "**Αγιάσος**", "**Καλλονιάτικα**", "**Μανταμαδιώτικα**", "**Ηχώ της Αγίας Παρασκευής**", "**Παλμοί της Βατούσας**", "**Έρρεσός**", "**Παρακοιλιώτικα**" κ.λ.π. κ.λ.π. Και αντιπροσωπεύουν αυτά δεκάδες, εκατοντάδες ίσως και χιλιάδες σελίδες έντυπου υλικού, με εκδηλώσεις, γάμους, κηδείες, γεννήσεις, εκδρομές, διαφημίσεις, προβλήματα των λεσβιακών χωριών, αναμνήσεις πολεμικές και κοινωνικές, ιστορικά έγγραφα, πανηγύρια και τόσα άλλα, μαζί με άφθονο και σπάνιο φωτογραφικό υλικό και βέβαια γνωρίζω πολύ καλά ότι όλος αυτός ο μόχθος, είναι έργο λίγων ανθρώπων, πολλές φορές και ενός μόνου που έχει αφιερώσει πολύ χρόνο και κόπο για να μαζέψει την ύλη να την μορφοποιήσει, να την επιμεληθεί τυπογραφικά, να φροντίσει ακόμα και για την αποστολή του και βέβαια να είναι και ο κύριος κατά βάση αποδέκτης παραπόνων, επιθέσεων, παρεξηγήσεων ενώ λίγα ανέξοδα αλλά μεγάλα καρδα συναισθήματα του αξίζουν εκ μέρους όλων μας: η αναγνώριση, η τιμή και η ηθική συμπαράσταση.

Πέρα από αυτά όμως τα κατεξοχήν συναισθηματικά υπάρχει και ένα άλλο πρόβλημα που με απασχολεί εδώ και πολύ καιρό και αυτό θα ήθελα να θίξω για μια φορά ακόμη. Σκέπτομαι δηλαδή ότι τα έντυπα αυτά από τη φύση τους και από τη διασπορά τους δεν έχουν καλή τύχη μέσα στο χρόνο. Παραπέφτουν, φθειρόνται, χάνονται- με άλλα λόγια επιβιώνουν δύσκολα και διατηρούνται ακόμα δυσκολότερα. Έτσι αν κάποτε αναζητήσει κάποιος μια πληροφορία δύσκολα ξέρει που να βρεί το σχετικό τεύχος. Αυτό άλλωστε έχει συμβεί και με τα παλαιότερα λεσβιακά έντυπα: αλήθεια που μπορεί κανείς σήμερα να βρεί μια σειρά του "**Δελτίου της Ιεράς Μητροπόλεως Μηθύμνης**", του "**Ποιμένα**" κ.λ.π. και φυσικά δεν αναφέρομαι στα παλαιότερα λεσβιακά έντυπα

αλλά σε δύο σχετικά πρόσφατες εκδόσεις από τις οποίες η μία εξακο-

λουθεί να εκδίδεται. Μερικοί βέβαια Σύλλογοι, δηλαδή κάποια ενημερωμένα στελέχη των Συλλόγων έχουν αρχίσει να σκέπτονται κάπως πιο σύνθετα γι' αυτό άρχισαν να καταρτίζουν ευρετήρια των περιοδικών, να τα δένουν σε τόμους, με λίγα λόγια να φροντίζουν για την επιβίωση τους. Ωστόσο το πρόβλημα παραμένει επίκαιρο αναζητά μια λύση.

Προτείνω λοιπόν κάποιος φορέας- η βιβλιοθήκη της Μυτιλήνης, το Πανεπιστήμιο Αιγαίου,

ένας δήμος του νησιού, κάποιος ιδιώτης, όπως π.χ. έκανε ο μακαρίτης δάσκαλος **Κώστας Τσέλεκας**- να δηλώσει ότι συγκεντρώνει τα έντυπα αυτά και οι Λεσβιακοί Σύλλογοι με τη σειρά τους να είναι υποχρεωμένοι (ηθικά εννοώ) να του στέλνουν 3 τουλάχιστον αντίτυπα κάθε τεύχους τους. Αυτός νομίζω ότι είναι ένας πολύ καλός τρόπος για να σχηματισθεί μια πολύ καλή σερμαγιά, μια πολύ καλή πηγή ιστορικών, κοινωνικών, οικονομικών και άλλων θεμάτων της λεσβιακής κοινωνίας και πραγματικότητας των τελευταίων 30-40 ετών αλλά, έστω και αποσπασματικά, και των παλαιότερων χρόνων μέσω των ιστορικών εγγράφων που δημοσιεύονται.

Γιατί όλα αυτά; Εγώ τουλάχιστον από την επαγγελματική μου εμπειρία είμαι βέβαιος ότι και τώρα -με αυτά τα περιοδικά που έχουν εκδοθεί- αν ένας υποψιασμένος αναγνώστης αποσπάσει μέσα από τις σελίδες τους όλα τα ιστορικά έγγραφα (συμβόλαια, διαθήκες, δωρεές κ.λ.π.) και τα συγκεντρώσει σε ένα τόμο, με τον κατάλληλο σχολιασμό, τα ευρετήρια κ.λ.π., θα έχει συμβάλει αποφασιστικά στην κατανόηση της λεσβιακής ιστορίας του 19ου αιώνα. Αλλά και αργότερα όταν οι πρόσφατες εξελίξεις και τα προβλήματα που καταγράφονται στις σελίδες των λεσβιακών εντύπων περιβληθούν με τον ιστορικό χρόνο, και τότε λοιπόν, όταν αυτά τα γεγονότα που τώρα φαντάζονται σαν εκδηλώσεις ρουτίνας και καθημερινήςσχόλης (γάμοι, κηδείες κ.λ.π.) θα αποτελέσουν πρώτης τάξεως στοιχεία για την μελέτη της ιστορίας της Λέσβου και των ανθρώπων της.

* Ο Παναγιώτης Μιχαήλαρης κατάγεται από τον Μανταμάδο. Είναι Ιστορικός στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών.

Βανιώ (Τριανταφύλλου Άννα) 1927-2000.
Μορφή, γλυπτό σε ξύλο, ύψος 40 εκ.